

również interesującą pozycją dla polskich badaczy-toponomastów. Na uwagę zasługuje też bogata ukraińska literatura związana z badaniami nazewniczymi. Trzeba również zauważyć, iż jest to jedno z pierwszych monograficznych opracowań nazewnictwa ukraińskiego. W odróżnieniu od publikacji Mikołaja Janki cechuje się wypracowaną metodologią i warsztatem terminologicznym w zakresie onimii. Dodatkowym walorem słownika jest to, że informacje toponomastyczne oraz terminologia są tak wyjaśniane, aby były zrozumiałe także dla czytelnika niedysponującego fachową wiedzą onomastyczną. Służy temu m.in. objaśnienie trudniejszych terminów nazewniczych, których Autor użył w swoim leksykonie. Książka adresowana jest zatem nie tylko do badaczy-toponomastów, ale też do nauczycieli, studentów, uczniów oraz wszystkich czytelników zainteresowanych pochodzeniem nazw geograficznych Ukrainy.

Mariusz Koper
Katedra Języka Polskiego KUL

ANNA CZAPLA

Katedra Języka Polskiego, IFP KUL

DAGMARA NOWACKA

Katedra Języków Słowiańskich, IFS KUL

DOI: <http://dx.doi.org/10.18290/rh.2016.64.7-17>

SPRAWOZDANIE
Z MIĘDZYNARODOWEJ KONFERENCJI NAUKOWEJ
JĘZYK UKRAIŃSKI POZA GRANICAMI UKRAINY,
LUBLIN, 22-23 PAŹDZIERNIKA 2015 R.

W dniach 22-23 października 2015 roku odbyła się Międzynarodowa konferencja naukowa, tematem której był Język ukraiński poza granicami Ukrainy. Organizatorem tego piątego już z kolei spotkania badaczy języka ukraińskiego był Zakład Filologii Ukraińskiej UMCS oraz Komisja Polsko-Ukraińskich Związków Kulturowych Oddziału PAN w Lublinie.

W swoich wystąpieniach inauguracyjnych przedstawiciele zarówno UMCS (Robert Lityński, Lubow Frolak, Alina Orłowska), jak i PAN (Jan Gliński, Mirosława Ołdakowska-Kuflowa), podkreślali ogromne znaczenie Lublina w kontaktach polsko-ukraińskich oraz wpisane w jego historię wielokulturowość i wielojęzyczność. Zwrócono również uwagę na wkład lubelskich dialektologów, pracujących nad gwarami Lubelszczyzny pod kierunkiem Pawła Smoczyńskiego¹, w zapoczątkowanie w połowie ubiegłego stulecia badań nad językiem ukraińskim w Polsce.

Jednym z prekursorów wspomnianych badań był Michał Łesiów (Lublin), wieloletni pracownik KUL i UMCS, który podczas konferencji zaprezentował swoją najnowszą publikację *Мої мовні поради*², będącą podsumowaniem wieloletniej współpracy autora z czasopismem „Nasze Słowo” („Наше слово”)³, gdzie na przestrzeni lat 1965-1979 zostało opublikowanych ponad 300 porad językowych jego autorstwa oraz odpowiedzi na nurtujące czytelników z całego świata pytania dotyczące języka ukraińskiego, m.in. pisowni, wymowy, używania wyrazów pochodzenia obcego czy etymologii nazwisk.

Marian Skab (Czerniowce–Warszawa) w wystąpieniu *Українці про спільне й відмінне у комунікаційній поведінці українців та поляків* na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród studentów uniwersytetu w Czerniowcach dokonał porównania specyficznych cech zachowania komunikacyjnego Polaków i Ukraińców (m.in. powściągliwość, konserwatyizm, pośpiech, tolerancyjność), przypisując konkretny stopień zachowania (m.in. bardzo wysoki, widoczny, niski, cecha nieobecna) charakterystycznego dla przedstawicieli poszczególnych nacji na podstawie odpowiedzi respondentów. Występująca w następnej kolejności Olesia Łazarenko (Kijów–Berlin) w swoim referacie pt. *Дослідження української мови на шпальтах часопису Archiv für slavische Philologie (1875-1929)* dokonała przeglądu publikacji podejmujących problematykę badań nad literaturą i językiem ukraińskim na łamach jednego z czasopism niemieckich „Archiv für slavische Philologie”. Pośród publikacji wymieniła: 30 monografii poświęconych starosłowiańskim zabytkom językowym, 20 artykułów historyczno-literackich, około 60 artykułów językoznawczych oraz 29 recenzji prac z zakresu filologii ukraińskiej. Charakterystyki leksykalno-semantycznej pseudonimów żołnierzy ukraińskich, uczestników ostatnich walk na wscho-

¹ Prof. Paweł Leon Smoczyński (1914-1979) – językoznawca, profesor UMCS. Kierował pracami nad *Atlasem gwar Lubelszczyzny*.

² *Мої мовні поради. Статті і діалоги з читачами*, red. В. Пилипович, Перемишль 2015.

³ „Наше слово” to tygodnik mniejszości ukraińskiej w Polsce, wydawany od 1956 roku do chwili obecnej.

dzie Ukrainy, podjęła się Ludmiła Krawczenko (Kijów) dowodząc, że motywy nominacji wywodzą się nie tylko z kultury rodzimej (*Kozak, Łysy, Did*), ale również czerpane są z obcych źródeł (*Romeo, Dżekson, Gnom*).

Kolejne referaty podejmowały zagadnienia z zakresu dialektologii ukraińskiej. Warto w tym miejscu zauważyć, iż problematyka rozwoju i funkcjonowania gwar ukraińskich poza granicami Ukrainy w każdej z pięciu edycji opisywanej tu konferencji zajmuje czołowe miejsce i jest reprezentowana przez największą liczbę uczestników zarówno z polskich, jak i ukraińskich ośrodków naukowych.

W swym wystąpieniu *Типологія бойківської словозміни в ареальному аспекті* Marija Zubrycka (Drohobycz) na przykładzie gwar bojkowskich omówiła problemy związane z typologią materiału językowego, wyróżniając cechy odmienne oraz wspólne dla gwar bojkowskich i innych gwar ukraińskich. Cechy charakterystyczne pozycji akcentu w formach czasownikowych w gwarach huculskich w Rumunii omówił Konstantyn Iwanoczko (Drohobycz) w referacie *Акцентуаційні особливості суфіксальних вербативів у гуцульських говірках (на матеріалі збірника діалектних текстів „Українські говори в Румунії” М. Павлюка та І. Бобчука. Cechy języka ukraińskiego w nazwach własnych i pospolitych mieszkańców mołdawskiej wsi Iwancza zbadała Oksana Suchowij (Kijów, *Говірка села Іванча*), a Wiktoria Hojsak (Kraków) dokonała porównania leksyki obrzędowej cyklu zimowego w gwarach łemkowskich, występujących na terenie Polski i Słowacji (*Лемківська лексыка гварова звязана з обрзедовою зимою в аспекcie порównавчым*). Zjawiska fonetyczne obecne w gwarach łemkowskich stanowiły także temat rozważań Myroslawy Hnatiuk (Lwów) – *Явище протези в північно лемківських переселенських говірках*).*

Tematyka badań nad gwarami ukraińskimi w Polsce została podjęta przez kolejnych referentów: Tatianę Kołodyńską (Lublin) w wystąpieniu *Діалектні тексти з Надсяння* oraz Marię Borciuch (Lublin) w referacie *Особливості мовного гвару ukraińskich okolic Tyrawy Wołoskiej*. Z kolei o trudnościach typologicznych i klasyfikacji gwar na pograniczu polsko-wschodniosłowiańskim mówił Feliks Czyżewski (Lublin) w odczycie *Uwagi o dialektalnej przynależności гвару włodawskich*.

Dialektyzmy jako środek stylizacji oraz wykorzystanie antroponimów w utworach literackich – to tematy rozważań kolejnych referentów. Marija Stecyk (Drohobycz) w referacie *Діалектне мовомислення Василя Стефанюка як лінгвоестетичний феномен* poddała analizie dialektyzmy w języku utworów Wasyla Stefanyuka, a Anna Iwanoczko i Lilija Jawir (Drohobycz) – Iwana Franki (temat ich wystąpienia: *Діалектні символи в поетичному континуумі*

I. Франка). Natomiast pole badawcze dla Juliji Wasejko (Łuck) stanowiła poezja Jewhena Małaniuka. W referacie *Антропоніми як продуктивний компонент ономастичного простору поезій Євгена Маланюка* autorka dokonała podziału eksplorowanego materiału onomastycznego na różnorakie grupy semantyczne.

Kolejna prelegentka, Lubow Frolak (Lublin), próbowała znaleźć odpowiedź na pytanie, czy na podstawie języka pieśni można wskazać region, z którego ona pochodzi? Problemom adaptacji form standardowych do tekstów gwarowych poświęcony był jej referat *Адаптація текстів загальноукраїнських пісень носями підляських говірок*.

Problematyka polsko-wschodniosłowiańskiego pogranicza językowego została podjęta w wystąpieniach: Anny Czapli (Lublin) *Українські вирази експресywne в мові мешканців Ставатycz*, Marka Olejnika (Lublin) *Українські назви terenowe. Географія і frekwencja typów semantycznych і структуралnych* oraz Agnieszki Dudek-Szumigaj (Lublin) *Modlitwa jako element struktury inskrypcji nagrobnych (na przykładzie nekropolii pogranicza polsko-ukraińskiego)*.

Język ukraiński poza granicami Ukrainy to język literatury pisarzy emigracyjnych. Dalsze wystąpienia poświęcone były gramatyczno-stylistycznej charakterystyce języka poezji i prozy diaspory ukraińskiej; mówili o tym m.in.: Oksana Kuszlyk (Drohobycz) – *Континуум словотвірних модифікаційних значень відприкметникових каузативних дієслів української мови (на матеріалі творів Миколи Понеділка)*, Chrystyna Petriw (Kijów) – *Лінгвокультурна інтерференція у творах Оксани Пахльовської*, Tetiana Masyćka (Łuck) – *Підмет і присудок як взаємозалежні компоненти у структурі двоскладного речення (на матеріалі мовотворчості письменників української діаспори)*, Tetiana Kaczak (Iwano-Frankowsk) – *Літературознавчі студії української діаспори: особливості мови та стилю (на матеріалі досліджень літератури для дітей та юнацтва)* oraz Ihor Nabytowycz (Lublin) – *Особливості стилю історичної прози української еміграції*, Iryna Huculak (Czerniowce) – *Наукові концепції дослідників українського літературного бароко з-поза України*, Nadija Hołubinka (Lwów) – *Творчість Тараса Шевченка в оцінці Миколи Євшана*.

Z roku na rok przybywa badaczy zajmujących się problematyką nauczania języka ukraińskiego, zjazd naukowców po raz kolejny potwierdził tę tendencję. Zaprezentowane w tej edycji tematy dotyczyły nie tylko problemów glotodydaktycznych w procesie nauczania języka ukraińskiego jako obcego (język ukraiński jako L2 i L3), ale i poruszane były zagadnienia związane z funk-

cjonowaniem języka ukraińskiego jako języka mniejszości narodowej w Polsce (język ukraiński jako L1).

W kolejnych referatach zwrócono uwagę na: konieczność i sposoby kształtowania kompetencji językowo-komunikacyjnej różnego stopnia biegłości językowej (Anna Choma-Suwała, Lublin – *Kształtowanie kompetencji językowo-komunikacyjnej w zakresie języka ukraińskiego jako obcego na poziomie B2* oraz Łarysa Kozłowska, Kijów – *Українська мова в моделі освітньої компетенції іноземних студентів економічного університету*), dobór odpowiednich materiałów dydaktycznych ze względu na wykorzystaną leksykę i zasób frazeologizmów (Hałyna Kuź, Czerniowce – *Фразеологія в підручниках з української мови як іноземної: кількісні, якісні та дидактичні параметри*), dobór odpowiednich tekstów mówionych ze względu na właściwą wymowę (Zoriana Maciuk, Lwów – *Тексти публічного мовлення як навчальний матеріал у курсі української мови як іноземної*), trudności w przyswajaniu języka ukraińskiego jako obcego, wynikające z bliskiego pokrewieństwa z innymi przyswajanymi językami (Dagmara Nowacka, Lublin – *Z problemów akwizycji języka ukraińskiego jako trzeciego* oraz Anna Szwec, Lublin – *Граматичні категорії дієслова як лінгво-дидактична проблема викладання української мови як другої іноземної*), trudności wynikające z braku ujednoczenia zasad transkrybowania obcojęzycznych nazw własnych (Nadia Gergało-Dąbek, Lublin – *Транскрипція в навчанні мови української*), problemy natury organizacyjno-prawnej (Mateusz Jastrzębski, Lublin – *Чи навчання мови української як обcego та szansę zaistnieć w polskiej szkole?* oraz Grzegorz Kuprianowicz, Lublin – *Викладання української мови в Польщі як мови національної меншини – юридичні основи, стан і проблема*).

Kolejna edycja konferencji „Język ukraiński poza granicami Ukrainy” nie tylko potwierdziła niegasnące zainteresowanie tematyką ukraińską, szczególnie dialektologią, ale i pokazała nowe kierunki badawcze, związane z nauczaniem i uczeniem się języka ukraińskiego poza granicami Ukrainy. Wystąpienia prelegentów przyniosły wiele nowych spostrzeżeń, jednocześnie też postawiły wiele pytań, co wiąże się z potrzebą dalszych badań na tym gruncie.